

управлінських рішень за даними фінансового обліку є фінансова звітність, управлінського обліку – звітність відповідальних осіб.

Відповідно, ефективним засобом одержання достовірної та оперативної інформації про економічну ефективність використання потенціалу підприємств і створення банку облікових даних слугує організація бухгалтерського обліку на всіх організаційних рівнях.

Література:

1. Пушкар М.С. Розробка системи обліку: [Навч. посібник] / М.С. Пушкар. – Тернопіль: Карт-Бланш, 2003. – 198 с.
2. Український радянський енциклопедичний словник. В трьох томах. Том 3. Полус-Ъ. – К.: Академія наук Української РСР, 1967. – 856 с.
3. Ожегов С.И. Словарь русского языка. Около 57000 слов / С.И. Ожегов / Под ред. члена-корреспондента АН СССР Н.Ю. Шведовой. – 20-е издание, стереотипное. – Москва: “Русский язык”, 1989. – 750 с.
4. Смирнов Є.А. Основы теории организации: [Учебн. пособие для вузов] / Є.А. Смирнов. – М.: Аудит, ЮНИТИ, 1998. – 375 с.
5. Большой бухгалтерський словарь / Под ред. А.Н. Азрилияна. – М.: Институт новой экономики, 1999. – 574 с.
6. Черняк Ю.И. Системный анализ в управлении экономикой / Ю.И. Черняк. – М.: “Экономика”, 1995. – 164 с.
7. Бойко С.В. Облік і калькулювання на промислових підприємствах: організація і методика: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.06.04 “Бухгалтерський облік, аналіз та аудит” / С.В. Бойко; Держ. акад. статистики, обліку та аудиту Держкомстату України. – К., 2005. – 21 с.
8. Організація бухгалтерського обліку: [Навчальний посібник для студентів спеціальності 7.050106 “Облік і аудит”] / Ф.Ф. Бутинець, О.В. Олійник, М.М. Шигун, С.М. Шулепова. – 2-ге вид., доп. і перероб. – Житомир: ЖІТІ, 2001. – 576 с.
9. Бухгалтерський фінансовий та внутрішньогосподарський облік в галузях системи переробної промисловості АПК (на основі національних стандартів) / За ред. проф., д-ра екон. наук В.В. Сопка та О.В. Бойка – К.: “Фенікс”, 2001. – 468 с.

Семенишена Н.В.

к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту

Подільського державного аграрно-технічного університету

м.Кам'янець-Подільський, Україна

ПРИМУСОВИЙ ІЗОМОРФІЗМ У РОЗВИТКУ І РЕГЛАМЕНТАЦІЇ ІНСТИТУТУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ

Реформування бухгалтерського обліку і звітності в Україні відбувається в найскладніших політичних і економічних умовах, пов'язаних з розвитком ринкових процесів практично у всіх галузях народного господарства і відбувається на фоні активного процесу інтеграції (глобалізації) фінансових ринків. Стан об-

лікової системи України супроводжується глибокими й складними перетвореннями в системі його регулювання, у вимогах до нормативно-законодавчого, кадрового й методичного забезпечення. Важливими досягненнями процесу реформування стали перегляд законодавчої бази, прийняття й розробка нових нормативних актів – П(С)БО; в освітній сфері підготовлено навчальні програми з МСФЗ; стосовно кадрового забезпечення були прийняті програми підготовки, атестації й підвищення кваліфікації бухгалтерів і аудиторів.

Особливим чинником у цих процесах є інституційний ізоморфізм. Інституційний ізоморфізм може виступати індикатором просторової автокореляції певних явищ, проте однозначну відповідь на це і подібні питання можуть дати лише серйозні міждисциплінарні дослідження на основі достатнього емпіричного матеріалу.

Фінський дослідник П. Нордін визначає ізоморфізм як «..обмежувальний процес, що примушує одну структурну одиницю відображати риси інших одиниць, що стикаються з подібними до неї умовами середовища» [6, с. 6].

Деякі дослідники, наприклад, Т. Контінен [4], вважають інституційну ізоморфізацію та гармонізацію поняттями синонімічними. Натомість, на думку Б. Сіммонс, примусова гармонізація не є єдиною формою узгодження діяльності інституцій [7, с. 591].

У теорії інституційного ізоморфізму, за Дімаджіо й Пауелом, виділяють три механізми запозичення легітимізованих правил: примусовий, нормативний і наслідувальний [1, 2], в даній публікації нами здійснюється акцентуація уваги на коерцитивний (примусовий) ізоморфізм та його прояви в розвитку і регламентації вітчизняної системи бухгалтерського обліку.

В аспекті бухгалтерського обліку коерцитивний (примусовий) ізоморфізм (coercive isomorphism) є результатом формального й неформального тиску на інститут обліку зі сторони інших інститутів та інституцій, від яких залежить його статус.

У якості прикладу цього виду ізоморфізму можна привести систематичне запозичення та примусову імплементацію західних концептів, зрозуміти, методів та методик облікових процедур через численні нормативні акти.

Примусовий ізоморфізм більшою мірою пов'язаний з потребою світових ринків капіталу в гармонізації облікової інформації (МСФЗ).

Загальновідомо, що методологічне керівництво бухгалтерським обліком в Україні здійснюється Методологічною радою з питань бухгалтерського обліку при Міністерстві фінансів. Інші органи, яким надано право регулювання бухгалтерського обліку, розробляють і затверджують методичні рекомендації та інші нормативні акти у межах своєї компетенції.

Однак через невизначеність методології реалізації підходів до міжнародної стандартизації на рівні країни, механізмів застосування положень МСФЗ в практиці організації облікового процесу, неузгодженості прийнятих стандартів, порушення системності регулювання обліку в ході реформування виникли додаткові проблеми, зумовлені, в першу чергу, особливою самотутністю національної системи бухгалтерського обліку. Вітчизняна облікова система має специфічні особливості формування й подання інформації, зокрема, первинний документообіг, відображення на рахунках фактів господарської діяльності, застосування єдиного Плану рахунків, уніфіковані форми звітності.

Розглянувши деякі теоретичні підходи та проаналізувавши одну з концепцій інституційного ізоморфізму – коерцітивного – та його впливу на розвиток і регламентацію бухгалтерського обліку в Україні, ми можемо дійти наступних висновків:

- На розвиток та регламентацію вітчизняного бухгалтерського обліку впливає міжнародна практика регулювання обліку. За відсутності чіткого уявлення про правильну стратегію реформування облікової системи запозичуються (імплементуються) рецепти з західних облікових систем, які не діють в умовах вітчизняного інституційного середовища; наслідування може носити як об'єктивний, так і суб'єктивний характер і є результатом як формального, так і неформального тиску.

- Національна стандартизація інституту бухгалтерського обліку, хоча й створює певні сприятливі передумови для залучення до міжнародної стандартизації, проте, зумовлює необхідність врахування національних особливостей при проведенні як відповідно до вимог нової системи управління в міру становлення ринкових відносин, так і під впливом розширення міжнародних економічних зв'язків в умовах глобалізації економіки та міжнародної стандартизації бухгалтерського обліку й фінансової звітності. Необхідно враховувати особливості економіки, розвиток її правового регулювання, стан інституту бухгалтерського обліку й національні облікові традиції.

Література:

1. DiMaggio P., Powell W. 1983. The Iron Cage Revisited: Institutional Isomorphism and Collective Rationality in Organizational Fields. *American Sociological Review*. – 48 (2): 147–160.

2. Димаджио П. Дж., Пауэлл У. В. 2007. Ещё раз о «железной клетке»: институциональный изоморфизм и коллективная рациональность в организационных полях / П.Дж. Димаджио, У.В. Пауэлл // Вестник Санкт-Петербургского университета. – Серия 8. – Менеджмент. 3 : 155–185.

3. Donald C. Hambrick, Sydney Finkelstein, Theresa S. Cho and Eric M. Jackson Isomorphism in reverse: institutional theory as an explanation for recent increases in intraindustry heterogeneity and managerial discretion. – *Research in Organizational Behavior*. – Volume 26. – 2004. –P. 307–350.

4. Kontinen, K., Institutional isomorphism and small non-governmental organisations in Tanzania // *Critical Management Studies Conference 2005*.

5. Stream: Development and Globalization – Organizing Rhetoric and Power. – P. 1-16.

6. Nordin, P., Coercive Isomorphism and the Coordination of Collective Bargaining // *Industrial Relations in Europe Conference 2007*. – Center of Industrial Relations & Negotiations [CIRN] Athens, 26-28 July 2007. – P. 1–17.

7. Simmons, B., The International Politics of Harmonization: The Case of Capital Market Regulation // *International Organization* 55, 3, Summer 2001. - P. 589– 620.